

PODPORA ZDRAVÍ V KONTEXTU EVROPSKÉ UNIE

HEALTH PROMOTION IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN UNION

LENKA KOSTELECKÁ

Ministerstvo zdravotnictví, Praha

SOUHRN

Cílem sdělení je přiblížit roli EU v oblasti podpory veřejného zdraví.

Klíčová slova: veřejné zdraví, podpora zdraví, Evropská unie, orgány Evropské unie, strategie

SUMMARY

The main objective of the article is a brief introduction to the role played by the European Union in the field of public health and especially health promotion.

Key words: public health, health promotion, European Union, EU institutions, strategy

Zdraví, jako jeden z nejdůležitějších předpokladů kvalitního a plnohodnotného života, dosahuje nepochybně na pomyslném žebříčku hodnot každého člověka jedné z nejvyšších příček, ne-li té nejvyšší. Zdraví a péče o něj jsou také mezinárodně uznávány jako jedno z nezadatelných základních lidských práv. Ačkoliv primární odpovědnost za zdraví je v první řadě individuální záležitostí každého jednotlivce, velkou míru vlivu má na zdraví člověka i společnost, ve které žije.

Zlepšení zdraví obyvatelstva je čím dál více také ve středu pozornosti EU. Ačkoliv hlavní odpovědnost za systém péče o zdraví obyvatelstva leží především na každém členském státu, EU jako celek si svou míru odpovědnosti a důležitosti v této oblasti také připouští a dokladuje to článek 152 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, který praví, že: „Při vymezení a provádění všech politik a činností Společenství je zajištěn vysoký stupeň ochrany lidského zdraví...“ a „...Činnost Společenství doplňuje politiku členských států a je zaměřena na zlepšování veřejného zdraví, předcházení nemocem a odstranění příčin ohrožení veřejného zdraví...“. Dobrá úroveň zdraví obyvatelstva je také jedním z hlavních předpokladů pro dosažení úspěšného naplňování cílů Lisabonské strategie a zaměřuje se na něj v dlouhodobější perspektivě také Evropská strategie udržitelného rozvoje aj. Pokud se jedná o specificky zaměřený evropský strategický rámec přímo pro oblast veřejného zdraví, lze konstatovat, že ucelená evropská strategie v této oblasti prozatím neexistuje, ale Evropská komise ji aktuálně připravuje a hodlá ji vydat v měsíci říjnu 2007.

EU na nadnárodní úrovni usiluje zejména o prosazení hlediska zdraví do všech politik, o snížení nerovností ve zdraví mezi jednotlivými členskými státy

a dále se zaměřuje např. na prosazení zdravějšího životního stylu, mobilitu pacientů či řešení ohrožení zdraví zejména infekčními onemocněními (např. příprava na pandemii chřipky, SARS apod.), které v případě jejich výskytu neznají hranic, a mezinárodní koordinace je proto nanejvýš důležitá. Těžiště jejích aktivit tedy lze nalézt zejména v oblasti ochrany a podpory zdraví. V posledních letech se však také začíná více prohlubovat na úrovni EU diskuse o možnostech zajištění dostupné a vysoce kvalitní zdravotní péče a udržitelnosti národních zdravotních systémů a na scéně se objevují i další se zdravím související témata.

Určitý rámec pro tyto a další aktivity na úrovni EU v oblasti veřejného zdraví již nyní nabízí Akční program Společenství pro oblast veřejného zdraví (2003–2008), jehož koordinace spadá pod Evropskou komisi. Více než o dlouhodobější strategii se však jedná spíše o finanční oblast, v rámci níž jsou každoročně především finančně podporovány projekty kromě jiného i z oblasti podpory zdraví. Pokud jde o účast České republiky v tomto Akčním programu, lze pozorovat rok od roku vzestupný trend v počtu přihlášených a schválených projektů, kde jedním ze spolupředkladatelů či dokonce hlavních předkladatelů je některá z organizací z ČR.

Další finanční zdroje pro specifická témata související s podporou zdraví poskytují v omezené míře i jiné komunitární programy a s určitými možnostmi podpory se lze setkat také v rámci strukturálních fondů EU atd.

Z činnosti EU v oblasti veřejného zdraví, zejména v oblasti podpory zdraví, je důležité zmínit též její mezinárodní spolupráci jednak se zeměmi nenáležícími do EU, jednak s mezinárodními organizacemi – zejména se Světovou zdravotnickou organizací, Radou Evropy, Orga-

nizací pro ekonomickou spolupráci a rozvoj a dalšími.

Za klíčové orgány EU nejen pro oblast veřejného zdraví nutno považovat již zmiňovanou Evropskou komisi (zejména Generální ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitele, ale svoji roli v různých dílčích oblastech dotýkajících se zdraví sehrávají i další Genrální ředitelství Evropské komise), Radu EU a v neposlední řadě Evropský parlament. Právě v Radě EU bude ČR v první polovině roku 2009 vykonávat předsednictví, které se bude týkat též oblasti veřejného zdraví.

Více podrobnějších informací o oblasti veřejného zdraví a podpoře zdraví na úrovni EU lze nalézt např. na oficiálním Portálu EU o veřejném zdraví (<http://ec.europa.eu/health-eu/>), který přináší řadu užitečných informací a údajů o aktivitách a otázkách týkajících se zdraví na evropské úrovni a je dostupný i v české jazykové verzi.

Další zdroje informací:

Skar, M. *Public health and the EU: an overview* [monograph on the Internet]. Brussels: European Public Health Alliance; 2007 [cited 2007 Sep 5]. Available from: <http://www.epha.org/a/2592>.

Euroskop.cz [online]. Praha: Smlouva o založení Evropského společenství (ES) – konsolidovaná verze ve znění Amsterdamské smlouvy [cit. 2007-9-05]. Dostupný z: <http://www.euroskop.cz/45099/clanek/>.

Healthier together in the European Union [monograph on the Internet]. Brussels: European Communities; 2007 [cited 2007 Sep 5]. Available from: http://ec.europa.eu/health-eu/doc/healthier_together.pdf.

European Commission [homepage on the Internet]. Brussels: Health & Consumer Protection DG SANCO [cited 2007 Sep 5]. Available from: http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.html.

Public Health Executive Agency (PHEA) [homepage on the Internet]. Brussels: Public Health Programme [cited 2007 Sep 5]. Available from: http://ec.europa.eu/phea/index_en.html.

Mgr. Lenka Kostecká
Ministerstvo zdravotnictví
Palackého nám. 4
128 01 Praha 2
E-mail: lenka.kostecka@mzcr.cz